

Ks. Andrzej KICIŃSKI*

Ks. PROF. DR STANISŁAW PŁODZIENIŃ (1913-1962).

PROREKTOR KUL I WYBITNY PRAWNIK Z ŁYSOBYKÓW

Treść: Wstęp; 1. Dwa doktoraty ks. Stanisława Płodzenia; 2. Ks. Stanisław Płodzień – docent i zastępca profesora; 3. Ks. Stanisław Płodzień – prorektor KUL i dziekan Wydziału Prawa Kanonicznego; 4. Pogrzeb 49-letniego ks. Stanisława Płodzenia; Zakończenie; Bibliografia: Summary: Fr. prof. dr. Stanisław Płodzień (1913-1962). Vice-rector of the Catholic University of Lublin and a prominent lawyer from Łysobyki

Słowa kluczowe: prawo rzymskie, prawo antyczne, Katolicki Uniwersytet Lubelski, diecezja siedlecka

Key words: Roman law, Antique law, the Catholic University of Lublin, Siedlce diocese

Wstęp

Ks. Stanisław Płodzień, syn Franciszka i Apolonii zd. Bujaków, ur. 30 kwietnia 1913 r. w Łysobykach¹ i w tamtejszym kościele parafialnym ochrzczony² 7 maja 1913 r. Tam też

* Ks. dr hab. Andrzej Kiciński, prof. KUL - ORCID 0000-0003-3076-6878 – jest księdzem diecezji siedleckiej. W latach 2012-2016 był dyrektorem Instytutu Teologii Pastoralnej i Katechetyki KUL. W latach 2016-2020 pełnił urząd prorektora KUL ds. studentów. Jest promotorem 15 prac doktorskich, 113 prac magisterskich i recenzentem 1 dorobku naukowego na stanowisko profesora nadzwyczajnego, 10 dorobków na stopień doktora habilitowanego, 20 prac doktorskich i 100 prac magisterskich. Był powoływany jako ekspert do prac w Papieskiej Radzie ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji i do Podkomisji ds. katechezy Rady Konferencji Biskupów Europy (CCEE). Jest autorem 15 książek i ponad 100 artykułów naukowych. Mail: kicinski@kul.pl. Autor w przypisach, ze względu na archiwalny charakter poszukiwań badawczych, celowo pozostawił stopnie naukowe, tytuły i stanowiska, które lepiej pomagają poznać i zrozumieć działalność ks. Płodzenia w środowisku naukowym i eklezjalnym.

¹ Łysobyki od 1965 r. Jeziorzany, do ok. 1564 r. Przetoczno – wieś sołecka (dawniej miasto) w województwie lubelskim, siedziba gminy Jeziorzany i parafii Trójcy Świętej. Położona w Pradolinie Wieprza, na wyspie utworzonej przez Wieprz. Oddalona od Lublina ok. 62 km, a od Siedlec ok. 72 km.

² *Wyciąg Aktu Urodzenia i Chrztu św.* (nr 59/193) wystawił ks. Ewaryst Puchalski, proboszcz parafii pw. Trójcy Świętej w Łysobykach (obecnie Jeziorzany) w dniu 26 kwietnia 1952 r., w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 2. Poszczególne akta osobowe posiadają od dwóch do trzech numerów, nadawanych zapewne w różnych okresach archiwizacji dokumentów. Na podstawie tego artykułu wybrano kryterium obecnego układu dokumentów, które odpowiadają ręcznie zapisanym numerom w prawym rogu w kolorze czarnym. Są też inne numeracje koloru bordowego, bądź również czarnego w innym wymiarze.

ukończył szkołę powszechną. Następnie uczył się w Liceum Biskupa Podlaskiego im. Świętej Rodziny, gdzie w 1933 r. zdał egzamin maturalny. W latach 1933-1939 odbył studia filozoficzno-teologiczne w Wyższym Seminarium Duchownym w Janowie Podlaskim³. Tam też przyjął święcenia presbiteratu 14 maja 1939 r. z rąk ks. bp. Czesława Sokołowskiego⁴.

Ten ksiądz, pochodzący z dzisiejszej diecezji siedleckiej, jest bardzo dobrze znany i ceniony w kręgu znawców prawa rzymskiego i władz KUL. Mało jednak osób wie, że to jego podpis prorektorski jest pod pierwszym dokumentem zatrudniającym ks. dr. Karola Wojtyłę, późniejszego papieża Jana Pawła II. Był też promotorem pracy magisterskiej ks. Alojzego Orszulika, późniejszego biskupa łowickiego, a wcześniej biskupa pomocniczego diecezji siedleckiej. Ten artykuł jest próbą udokumentowania rozwoju naukowego tego wybitnego prawnika pochodzącego z Łysobyków, dzisiejszych Jeziorzan, i pracy administracyjnej na wysokich stanowiskach w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim.

1. Dwa doktoraty ks. Stanisława Płodzienia

W październiku 1944 r. ks. Płodzień podjął studia w KUL na Wydziale Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych, a od 1945 r. także na Wydziale Prawa Kanonicznego. W ankiecie personalnej, w rubryce *pochodzenie społeczne, przynależność klasowa rodziców*, podał *robotnicza*. Ówczesne ankiety miały wiele rubryk, które dzieliły życie i działalność pracownika na trzy okresy: do 1939 r., w czasie okupacji i po wyzwoleniu. Trudno powiedzieć czy rodzice należeli do jakiejś organizacji społecznej przed lub w czasie wojny, bo zazwyczaj w tym okresie nikt tego nie ujawniał. Jedyne wypełnione rubryki dotyczą zmarłego

³ Janów Podlaski, gmina, parafia i dekanat w diecezji siedleckiej. W latach 1918-1940 siedziba diecezji. W latach 1918-1940 siedziba Wyższego Seminarium Duchownego. Wcześniej siedziba biskupów łuckich i seminarium duchownego.

⁴ Bp Czesław Sokołowski, ur. 9 lipca 1877 r. w Warszawie, zm. 11 listopada 1951 r. w Michalinie k. Otwocka. 25 lipca 1919 r. uzyskał nominację na biskupa tytularnego Pentacomii i pomocniczego diecezji Podlaskiej (obecnie siedleckiej). Konsekrowany 28 września 1919 r. w katedrze warszawskiej przez abp. Aleksandra Kakowskiego, bp. Henryka Przeździeckiego i bp. Romualda Jałbrzykowskiego. W latach 1919-22 rektor i wykładowca seminarium duchownego w Janowie Podlaskim. W latach 1924-25 rektor KUL. Po śmierci bp. H. Przeździeckiego w latach 1940-46 administrator apostolski diecezji podlaskiej z prawami biskupa rezydencjalnego. Zob. R. Skrzyniarz, *Sokołowski Czesław*, w: *Encyklopedia katolicka*, tom 18, Lublin: TN KUL 2013 k. 554-555. Bp Cz. Sokołowski był najkrócej urzędującym rektorem KUL. Paweł Sieradzki w swych badaniach poświęconych temu okresowi zauważa: *Bp Cz. Sokołowski mimo objęcia kierownictwa na Uniwersytecie oraz prowadzenia – jako profesor zwyczajny – zajęć na Wydziale Teologii z zakresu teologii fundamentalnej i teologii fundamentalnej porównawczej, nie zawiesił swojej aktywności w diecezji podlaskiej. Z jego skrupulatnie przeprowadzonych zapisków w «Dzienniku» wiadomo, że w Lublinie przebywał w okresach 8 X-5 XII oraz 13-23 XII 1924 r. W nowym roku 1925 przyjechał do Lublina 12 stycznia, a opuścił go 30 stycznia. Ponownie wybrał się z Siedlec do Lublina 17 lutego, ale po 6 dniach wrócił. Ostatni jego pobyt w roli rektora Uniwersytetu Lubelskiego miał miejsce w dniach 10-23 marca 1925 r. /.../ W niespełna 6 miesięcy po inauguracji roku akademickiego bp Rektor przesłał z Siedlec na ręce kanclerza Uniwersytetu bp. M.L. Fulmana list, w którym komunikował mu rezygnację z zajmowanej funkcji. P. Sieradzki, *Przetrwać kryzys. Uniwersytet Lubelski w latach rektoratu o. Jacka Woronieckiego (1922-1924) oraz bp. Czesława Sokołowskiego (1924-1925)*, w: *Katolicki Uniwersytet Lubelski 1918-2018*, tom I 1918-1944, red. G. Bujak, Lublin-Warszawa: KUL-IPN 2019, s. 92.*

w 1942 r. ojca Stanisława, który pracował jako rzemieślnik i rodzeństwa, które częściowo zajmowało się rzemiosłem i uprawą ziemi.

Zapisując się na kolejne studia, miał duże doświadczenie duszpasterskie. Kandydat na studia podał, że od czerwca 1939 r. do sierpnia 1940 r. pracował na stanowisku wikariusza w parafii rzymskokatolickiej pw. Jana Chrzciciela w Hadynowie. Od 15 sierpnia 1940 r. do 1 sierpnia 1942 r. na stanowisku wikariusza w parafii pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Jabłonnej Lackiej. Od 2 sierpnia 1942 r. do 15 września 1942r. jako wikariusz w parafii pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Sarnakach. Od 15 września 1942 r. do 20 października 1942 r. był wikariuszem w parafii pw. św. Jana Chrzciciela w Parczewie. Od 20 października 1942 r. do 1 maja 1943 r. pracował w parafii pw. św. Filipa Neri w Kąkolewnicy również na stanowisku wikariusza. Ankieta personalna nie zawiera jednego stanowiska, które szczególnie podkreślał ks. Stanisław Płodzien w swoim życiorysie, i które wypełnia okres po zakończeniu pracy wikariuszowskiej w parafii w Kąkolewnicy, a podjęciem studiów prawniczych w KUL. Jak sam podkreśla, że pracował *wreszcie na stanowisku rektora filii duszpasterskiej w Jabłecznej pow. Włodawa*⁵.

Ks. prof. Stanisław Kamiński we wspomnieniach pośmiertnych, poświęconych pracy duszpasterskiej ks. Płodzienia i jego wyborowi studiów prawniczych, napisał tak: *Był to okres II wojny światowej, stąd warunki pracy duszpasterskiej okazały się szczególnie ciężkie. Ze spokojem i z pogodą ducha potrafił jednak skutecznie i ku zadowoleniu wiernych wypełnić swoje obowiązki. Dowodem tego były m.in. liczne kontakty duszpasterskie, jakie utrzymywał ze wspomnianymi parafianami, później w okresie studiów i zajęć uniwersyteckich. Jego głęboka i nieafiszująca się pobożność nigdy nie przestawała zresztą oddziaływać duszpastersko. Zamiłowanie do pracy naukowej okazało się jednak silnym bodźcem w życiowej drodze ks. Płodzienia. Natychmiast po zakończeniu działań wojennych na terenach podlasko-lubelskich zapisuje się na Wydział Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Wprawdzie w gimnazjum objawiał upodobanie i zdolność do nauk przyrodniczych a zwłaszcza fizyki, ale już w Seminarium Duchownym pociągała go bardziej humanistyka. Ostatecznie, jako specjalizację wybrał prawo rzymskie*⁶.

⁵ To sformułowanie zawiera życiorys z podpisem ks. Płodzienia z dnia 25 grudnia 1959 r., w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzien Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 172. Archiwum Uniwersyteckie KUL przechowuje kilka odpisów życiorysu ks. S. Płodzienia. Pisał je krótsze lub dłuższe na potrzeby zatrudnienia, czy awansów naukowych, bądź jako wymóg ówczesnych władz. Pierwszy życiorys pochodzi z dnia 14 grudnia 1948 r., w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzien Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 15. Życiorys krótszy nr 16 bez daty powstania. W przypisach, ze względu na archiwalny charakter poszukiwań badawczych, celowo pozostawiono stopnie naukowe, tytuły i stanowiska, które lepiej pomagają poznać i zrozumieć działalność ks. Płodzienia w środowisku naukowym i eklezyjnym.

⁶ Ks. prof. Stanisław Kamiński, Śp. ks. doc. dr Stanisław Płodzien. Wspomnienia pośmiertne, „Zeszyty Naukowe KUL” 5 (1962) z. 3. 141-142.

23 czerwca 1947 r. ukończył studia na Wydziale Prawa i Nauk Społeczno- Ekonomicznych KUL i uzyskał magisterium. Ks. prof. Antoni Słomkowski, rektor KUL, w dniu 25 października 1947 r. na wniosek Rady tegoż Wydziału mianował ks. S. Płodzenia młodszym asystentem przy katedrze prawa rzymskiego, którą kierował ks. dziekan dr P. Kałwa⁷. Bp Ignacy Świrski⁸ w odpowiedzi na pismo rektora KUL z dnia 26 czerwca 1948 r. stwierdził, że nie stawia żadnych przeszkód, aby ks. Stanisław Płodzień mógł prowadzić wykłady na KUL. Po tej zgodzie, dodaje jednak w swoim piśmie: *aczkolwiek ks. Stanisław Płodzień bardzo przydałby mi się w diecezji, gdyż potrzebuję wielu kapłanów do pracy na różnych stanowiskach, doceniam jednak troskę Magnificencji o dobór odpowiednio przygotowanych profesorów, którzy z zapałem poświęcali swoje siły i wiedzę pracy naukowej na Uniwersytecie. Przy tej okazji miło mi jest wyrazić podziękę Magnificencji za okazane ks. Stanisławowi Płodzieniowi tak zaszczytne względy oraz gotowość zatrzymania go na Uniwersytecie w charakterze wykładowcy. Łączę wyrazy głębokiej czci i należnego poważania*⁹.

Jako młodszy asystent przy katedrze prawa rzymskiego wzorowo wypełniał swoje obowiązki, a jednocześnie dojeżdżał do Krakowa na Uniwersytet Jagielloński, gdzie pracował pod kierunkiem prof. dr. Wacława Osuchowskiego pisząc pracę doktorską z prawa rzymskiego. Brał także udział w pracach zespołowych nad wydaniem źródeł do prawa rzymskiego wraz z ich tłumaczeniem na język polski.

Stopień naukowy doktora praw uzyskał 25 czerwca 1948 r. na Uniwersytecie Jagiellońskim. Poświadczenie prof. Adama Vetulaniego, dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego znajduje się w aktach osobowych ks. Płodzenia: *Dziekanat Wydziału Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego poświadcza niniejszym, że ks. mgr Płodzień Stanisław rodem z Łysobyków, na podstawie pracy naukowej pt. «Lex Rhodia de iactu» i egzaminu ścisłego w dniu dzisiejszym promowany został na doktora praw Uniwersytetu Jagiellońskiego*¹⁰. Akta osobowe zawierają również oryginalny dyplom doktorski ks. dr S. Płodzenia, którego treść jest następująca:

⁷ Ks. prof. Antoni Słomkowski, *Mianowanie ks. S. Płodzenia przez JM Rektora na stanowisko młodszego asystenta*. Lublin 25.10.1947 r. Rektor L. 1160/47/R, w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 3. W archiwum KUL są wszystkie dokumenty zob. np. zatrudnienie na kolejny rok akademicki 1948/49, w: Tamże, nr 4.

⁸ Bp Ignacy Świrski – ur. 20 IX 1885 r. w Elernie k. Iłku, zm. 25 III 1968 r. w Siedlcach. Ordynariusz diecezji podlaskiej w latach 1946-1968. Zob. M. Konieczny, Świrski Ignacy, w: *Encyklopedia katolicka*, tom XIX, Lublin: TN KUL 2013, k. 423. W roku 2018 rozpoczął się proces beatyfikacyjny bpa Świrskiego.

⁹ Bp Ignacy Świrski, *List do JM Rektora KUL* z dnia 9 lipca 1948 r. Pismo Biskupa Siedleckiego, czyli Podlaskiego ma numer porządkowy 2042. Na KUL wpłynęło 17 lipca 1948 otrzymując L.dz. 1275/48/R. w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 8.

¹⁰ Prof. dr Adam Vetulani, *Poświadczenie*, L. 494/48 Kraków, dnia 25 czerwca 1948 r. w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 6.

Q. F. F. F. Q. S.

SUMMIS AUSPICIIS

SERENISSIMAE REIPUBLICAE POLONORUM

NOS

THADDAEUS DZIURZYŃSKI

IUR. DR, IURIS COMMERCIALIS ET CAMBIALIS PROFESSOR P.O.

h.t. UNIVERSITATIS IAGELLONICAE RECTORIS VICEM GERENS

ADAM VETULANI

IUR. DR, HISTORIAE IURIS CONSULTOREM DECANUS

h.t. ORDINIS IURIS CONSULTORUM DECANUS

ET

VENCESLAUS OSUCHOWSKI

IUR. AC PHIL. DR, IURIS ROMANI PROFESSOR P.E.

PROMOTOR RITE CONSTITUTUS

VIRUM CLARISSIMUM

STANISLAUM PŁODZIEŃ

ORIUNDUM ŁYSOBYKI

POSTQUAM DISSERTATIONE s.t. „LEX RHODIA DE IACTU”

CONSCRIPTA ET EXAMINIBUS LEGITIMIS LAUDABILEM IN UNIVERSO IURE

DOCTRINAM

DOCTORIS IURIS

NOMEN ET HONORES, IURA ET PRIVILEGIA CONTULIMUS IN EIUSQUE REI

FIDEM HASCE LITTERAS UNIVERSITATIS SIGILLO

SANCIENDAS CURAVIMUS

DATUM CRACOVIAE, DIE XXV MENSIS IUNII ANNO MCMXLVIII

THADDAEUS DZIURZYŃSKI

ADAM VETULANI

VENCESLAUS OSUCHOWSKI

/Pieczęć Uniwersytetu Jagiellońskiego/

Ks. prof. Antoni Słomkowski, rektor KUL, aby zatrudnić na wykłady zlecone ks. S. Płodzenia zgodnie z ówczesnymi przepisami, zwrócił się pisemnie w dn. 29.08.1949 r.

do Ministerstwa Oświaty w Warszawie o zatwierdzenie zatrudnienia¹¹. W odpowiedzi na wniosek rektora, Ministerstwo dopiero 8.02.1950 r. nadesłało pismo o konieczności uzupełnienia dokumentacji poprzez dostarczenie dokładnego i aktualnego życiorysu kandydata ze szczególnym uwzględnieniem przebiegu pracy i działalności w okresie okupacji¹². Po złożeniu wymaganych dokumentów ks. Płodzień kontynuował pracę naukową.

W dniu 25 czerwca 1953 r. po złożeniu rygorozum i obronie pracy napisanej pod kierunkiem ks. prof. A. Petraniego uzyskał stopień naukowy doktora prawa kanonicznego na Wydziale Prawa Kanonicznego KUL. Stosowny dokument wydany przez ks. prof. dra hab. Pawła Pałkę, dziekana Wydziału Prawa Kanonicznego, potwierdza ten fakt: *Zaświadczam, że ks. S. Płodzień, ur. dn. 30 kwietnia 1913 r. w Łysobykach, po złożeniu rygorozum i obronie pracy pt. «Dowód z opinii biegłych w procesie kanonicznym» uzyskał z wynikiem bardzo dobrym w dn. 25 czerwca 1953 r. na Wydziale Prawa Kanonicznego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego stopień doktora prawa kanonicznego. Ks. P. Pałka*¹³.

Podsumowując ten etap rozwoju naukowego ks. Płodzienia w KUL należy stwierdzić, że przebył on rzetelnie każdy stopień kariery naukowej. Od października 1944 do września 1947 był studentem Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. W roku akademickim 1947/1948 był zatrudniony na stanowisku młodszego asystenta w KUL, zaś w roku następnym na stanowisku starszego asystenta. W roku akademickim 1949/1950 był adiunktem, a w latach 1950/1953 był zatrudniony na stanowisku wykładowcy w KUL.

2. Ks. Stanisław Płodzień – docent i zastępca profesora

Ks. Płodzień posiadając tytuł magistra prawa i dwa doktoraty: jeden z prawa, a drugi z prawa kanonicznego wystąpił o stanowisko docenta, które w ówczesnej sytuacji nie było łatwo osiągalne. Dzisiaj już nie ma tego stanowiska naukowego. W okresie Polski przedwojennej oraz w Polsce Ludowej docentura była stanowiskiem pośrednim pomiędzy adiunktem a profesorem nadzwyczajnym. Tytuł docenta był przyznawany osobom posiadającym stopień doktora lub doktora habilitowanego. Pierwszą syntetyczną opinię w sprawie docentury dla ks. Płodzienia napisał prof. dr Rafał Taubenschlag¹⁴ dnia 24 kwiet-

¹¹ Ks. prof. dr hab. Antoni Słomkowski, rektor KUL, *Zawiadomienie do ministerstwa Oświaty w Warszawie o zamierzonym zatrudnieniu ks. S. Płodzienia*, Lublin 29.08.1949 r. L 1509/49/R, w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 25.

¹² Ministerstwo Oświaty, *Odpowiedź na pismo nr 1784/49/R*, w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 27.

¹³ Ks. prof. dr hab. Paweł Pałka, Dziekan Wydziału Prawa Kanonicznego, *Zaświadczenie uzyskania stopnia doktora prawa kanonicznego ks. S. Płodzienia*, Lublin 18 września 1953 r., w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 71.

¹⁴ Prof. dr Rafał Taubenschlag, *Opinia ws. docentury ks. S. Płodzienia*, w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, 178

nia 1954 r. Drugą recenzję w sprawie docentury datowaną na 10 kwietnia 1954 r. napisał prof. Leon Halban z UMCS w Lublinie. Jest to wnikliwa 5-cio stronicowa opinia dotycząca całociowego dorobku naukowego kandydata. Został w niej podkreślony wysoki stopień opanowania metody badań naukowych oraz umiejętność i jasność przedstawiania opracowywanych zagadnień. Prof. Halban podkreślił opracowanie przez ks. Płodzienia skryptu pt. *Historia prawa na Zachodzie Europy* już jako asystenta w latach 1945-1946. Następnie skupił się szczegółowo na pracy *Lex Rhodia de iactu* z 1948 r. doceniając jej walory merytoryczne i metodologiczne, a zwłaszcza opublikowane jej streszczenie w *The Journal of Juristic Papyrology* w 1951 r. Odnotował również cenną pracę pt. *Querella nullitatis* jako *środek odwoławczy od wyroków w prawie kościelnym* – zaznaczając jednocześnie, że praca ta zawiera więcej aniżeli tytuł zapowiadał. Swoją recenzję zakończył następującym wnioskiem: *Wobec wszystkiego co powyżej powiedziano, zważywszy: duże wyrobienie metodyczne, szeroką znajomość prawa rzymskiego i antycznego, jak również zainteresowania wykazane prawami średniowiecznymi i kanonicznymi, duże odczytanie nie tylko jeżeli chodzi o literaturę historyczno-prawną, ale i historyczną w ogóle, muszę stwierdzić, że ks. Stanisław Płodzień, dr prawa UJ i dr prawa kanonicznego KUL posiada w zupełności kwalifikacje na samodzielnego pracownika naukowego i stawiam wniosek na przyznanie Mu tytułu naukowego docenta*¹⁵.

Na wszystkich etapach rozwoju naukowego ks. Płodzień otrzymywał pozytywne recenzje i opinie w sprawach naukowych i dydaktycznych. Jedną z takich opinii wydał prof. dr Czesław Strzeszewski, Dziekan Wydziału Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych: *uzdolnienia pedagogiczne i przygotowanie naukowe ks. dr. Płodzienia cenię bardzo wysoko, a opinię moją dzielają nie tylko profesorowie tutejszego Uniwersytetu, ale również prof. dr Rafała Taubenszlag z Warszawy i prof. dr Wacław Osuchowski z Krakowa, pod których kierunkiem ks. dr Płodzień prowadzi dalsze studia w szczególności z zakresu prawa antycznego*¹⁶.

W roku 1954 r. bp prof. dr hab. Piotr Kałwa, przewodniczący wydziałowej komisji ds. kwalifikacyjnych, na podstawie recenzji oraz uchwał komisji¹⁷ skierował pismo do Rady Wydziału Prawa Kanonicznego KUL o nadanie tytułu naukowego docenta ks. dr. S. Płodzień.

Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 111.

¹⁵ Prof. Leon Halban, *Recenzja w sprawie nadania tytułu naukowego docenta*, w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 96-100. W archiwum są trzy kopie tej recenzji podpisane przez recenzenta oraz kopia poświadczona przez sekretarza Kancelarii KUL nr 108.

¹⁶ Prof. dr hab. Czesław Strzeszewski, *Opinia Dziekana Wydziału Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych z dn. 3 marca 1950 r.* w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 28.

¹⁷ *Protokół posiedzenia Komisji Kwalifikacyjnej*, która obradowała 10 kwietnia 1954 r. w składzie bp prof. Piotr Kałwa, Dziekan ks. Paweł Pałka, Prodziekan Leszek Winowski, w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 110.

dzienowi¹⁸. Rada Wydziału, która obradowała 12 kwietnia 1954 r. podjęła uchwałę o poparciu tego wniosku do Senatu Akademickiego KUL¹⁹. To gremium, obradujące 29 maja 1954 r., w głosowaniu tajnym jednomyślnie zatwierdziło uchwałę Rady Wydziału o mianowanie ks. S. Płodzienia zastępcą profesora na katedrze prawa rzymskiego i wystąpiło o nadanie tytułu naukowego docenta. Rektor wysłał do Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego w Warszawie komplet dokumentów w dniu 11 czerwca 1954 r. Centralna Komisja Kwalifikacyjna dla Pracowników Nauki uchwałą z dnia 20 grudnia 1956 roku na zasadzie art. 54 ust. 2 i art. 56 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 15 grudnia 1951 r. o szkolnictwie wyższym i pracownikach nauki (Dz.U. z 1956 r. nr 45, poz. 205) przyznała *Obywatelowi* tytuł naukowy docenta. Dokument podpisał prof. dr Stefan Żółkiewski, przewodniczący Komisji Kwalifikacyjnej dla Pracowników Nauki. Ks. Płodzień potwierdził odbiór pisma w dniu 5 stycznia 1956²⁰. Dziennik Urzędowy Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego i Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej dla Pracowników Nauki²¹, ogłaszający nadanie tytułu docenta, ukazał się dn. 10 stycznia 1957 r.

Analizując chronologicznie, a także problemowo rozwój naukowy ks. Płodzienia należy podkreślić, że rzadko można spotkać tak rzetelnie zaplanowaną pracę naukową połączoną z systematycznym uzupełnianiem własnych kompetencji. Już w rok po uzyskaniu doktoratu z prawa na Uniwersytecie Jagiellońskim miał sprecyzowany temat pracy habilitacyjnej. Świadczy o tym sprawozdanie z pracy naukowej w roku akademickim 1948/49 przesłane do rektora ks. prof. Antoniego Słomkowskiego: *uprzejmie komunikuję, że we wspomnianym okresie zajmowałem się głównie zbieraniem materiałów źródłowych do swej przyszłej pracy habilitacyjnej, którą piszę pod kierunkiem prof. dr. Rafała Taubenschlaga z Warszawy. Temat mojej pracy dotyczy zagadnienia egzekucji w prawie egipsko-greckim, a mianowicie zajmuję się na podstawie dokumentów papirologicznych uprawnieniami w tej dziedzinie tzw. praktora xenikon. W związku z tą pracą przez cały rok akademicki dojeżdżałem w każdą sobotę do Warszawy na tzw. seminarium papirologiczne, a w czerwcu przeważnie przeby-*

¹⁸ Bp prof. Piotr Kałwa, *Wniosek Komisji do Rady Wydziału Prawa Kanonicznego KUL o nadanie tytułu naukowego docenta prawa rzymskiego ks. dr. S. Płodzieniowi*, w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 109.

¹⁹ Ks. prof. dr hab. Piotr Pałka, *Dziekan Wydziału Prawa Kanonicznego, Wniosek do Senatu Akademickiego KUL o nadanie tytułu naukowego docenta prawa rzymskiego ks. dr. S. Płodzieniowi*, w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 113.

²⁰ Prof. dr Stefan Żółkiewski, Przewodniczący Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej dla Pracowników Nauki, Pismo CK – I – 20 – /149/56 z dnia 29 grudnia 1956 r. w sprawie przyznania obywatelowi Ks. dr. S. Płodzieniowi tytułu naukowego docenta, w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 145.

²¹ Dziennik Urzędowy Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego i Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej dla Pracowników Nauki z dnia 10 stycznia 1957 r., *Wyciąg z Dziennika*, w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 152.

wałem w Warszawie w zakładzie papirologicznym ze względu na to, że z materiałów źródłowych mogę korzystać tylko w zakładzie. /.../ Obok tego dojeżdżałem raz w miesiącu do Krakowa na seminaria prawa rzymskiego, gdzie pracowałem nad tłumaczeniem wybranych tekstów źródłowych, które zostały wydane chwilowo w formie skryptu jako pomoc naukowa dla studentów prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego, oraz brałem czynny udział przy krytyce rozpraw doktorskich z prawa rzymskiego²².

Z pewnością plany naukowe ks. Płodzienia uległy znaczącej korekcie ze względu na sytuację polityczną w Polsce, a zwłaszcza bezpardonowe próby zlikwidowania, czy też znacznego ograniczania działalności KUL. Pierwszy powojenny rektor, ks. prof. A. Słomkowski, został zmuszony do rezygnacji ze swojej funkcji, a następnie aresztowany i uwięziony. Traktowano uniwersytet jako instytucję dochodową i przez to zobowiązaną do płacenia wysokich podatków. W konsekwencji zajmowano na poczet długów budynki i tereny uniwersyteckie czy też blokowano konta bankowe. Z końcem roku akademickiego 1951/52 nastąpiła likwidacja Wydziału Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych. W połowie lat 50. XX w. nad Uniwersytetem zawisła groźba przekształcenia go w uczelnię wyłącznie teologiczną. Zwalniano i aresztowano profesorów, część odeszła na inne uczelnie²³. Ks. Płodzień widział niesamowitą reakcję społeczeństwa polskiego, które utrzymywało KUL. Był świadkiem troski prymasa Stefana Wyszyńskiego i całej Konferencji Episkopatu Polski nie tylko o rozwój organizacyjny uczelni, ale także o kadrę naukową i studentów. Działalność naukowo-badawcza mimo wszystkich ograniczeń rozwijała się.

W roku akademickim 1957/58 ks. Płodzień wygłosił wykład inauguracyjny na temat: *Geneza i zakres pomocy prawnej w studium procesowym sędziowskiego orzekania*. W roku 1958 otrzymał dwuletnie stypendium naukowe w Niemczech, które było dużym osiągnięciem. W sprawie wyjazdu naukowego włączył się również ks. prof. dr Marian Rechowicz, który powołując się na rozmowę z dnia 3 września 1958 r. przesłał formularze paszportowe ks. dr. Stanisława Płodzienia do Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego z prośbą o wszczęcie starań u odpowiednich władz o przyznanie paszportu na wyjazd naukowy do Niemieckiej Republiki Federalnej²⁴. We wniosku rektora jest wskazana zagraniczna placówka naukowa: Uniwersytet w Münster i prof. Max Kaser, kierownik katedry prawa rzymskiego, jako

²²Ks. dr Stanisław Płodzień, Starszy asystent KUL, *Do JM Księdza Rektora Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w Lublinie*, w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 23.

²³Szerzej o dyskryminacji KUL zob. G. Karolewicz, *Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II*, w: *Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II 90 lat istnienia*, red. G. Kramarek, E. Ziemann, Lublin: TN KUL i IL KUL 2008, s. 24n.

²⁴Ks. prof. dr Marian Rechowicz, *List do Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego. Departament Studiów Uniwersyteckich w Warszawie*, Lublin 9.09.1958 r. 2052/58/RK, Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 161.

odpowiedzialnego za staż. Rektor KUL sprecyzował zakres i plan pracy naukowej, jaką kandydat zamierzał przeprowadzić: *Zbieranie materiałów i wykończenie pracy pt. «Czynności komornika i przebieg postępowania egzekucyjnego w prawie rzymskim»*²⁵. Motywował potrzebę wyjazdu faktem, że w Polsce brak dostatecznie wyposażonego zakładu naukowego w źródła i literaturę z zakresu prawa rzymskiego, natomiast zakład prof. Kasera jest znany jako jeden z najlepiej zaopatrzonych w materiały potrzebne do opracowania w/w tematu²⁶. Ze względu na zaangażowanie w prace budowlane konwiktu i organizacyjne na uniwersytecie wyjazd nie doszedł do skutku. Ks. Płodzień w ankiecie personalnej podał, że zna następujące języki: niemiecki, włoski, francuski, angielski²⁷ oczywiście nie podał, że znającomiecie znał język łaciński i można się domyślać z prac nad papirusami, że znał inne języki, jak grekę starożytną czy egipski.

Ksiądz Płodzień na przestrzeni lat prowadził różne wykłady i ćwiczenia. Na Wydziale Nauk Humanistycznych prowadził ćwiczenia z historii starożytnej²⁸ i wykłady: *Egipt w okresie Ptolemeuszów*²⁹ czy też wykład zlecony *Historia starożytna*³⁰. Na Wydziale Teologii prowadził wykład *Polska współczesna*³¹. Na swoim macierzystym wydziale Prawa Kanonicznego prowadził przede wszystkim wykład *Prawo rzymskie*³², a także wykłady *De*

²⁵ Ks. prof. dr Marian Rechowicz, *Wniosek rektora o przyznanie długoterminowego stypendium naukowego*, w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 158, s. 2.

²⁶ Tamże.

²⁷ Ks. S. Płodzień, *Ankieta personalna*, Lublin 28 maja 1957 r., w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 116, s. 1.

²⁸ Ks. prof. dr Józef Iwanicki, Rektor KUL, *Wniosek do Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego w Warszawie w sprawie zatwierdzenia prowadzących wykłady i ćwiczenia zlecone na Wydziale Nauk Humanistycznych KUL na rok akademicki 1952/53*, w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 47.

²⁹ Dziekan Wydziału Nauk Humanistycznych, *Pismo do Rektoratu KUL ws. zatwierdzenia uchwały o powierzeniu ks. S. Płodzieniowi 2 godzin wykładów na sekcji historii pt. „Egipt w okresie Ptolemeuszów*, w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 49.

³⁰ Docent dr Jan Dobrzański, Proroktor KUL, *Zawiadomienie o powierzeniu zajęć zleconych dla ks. S. Płodzenia na Wydziale Teologicznym i Wydziale Nauk Humanistycznych*, w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 48.

³¹ Docent dr Jan Dobrzański, Proroktor KUL, *Zawiadomienie o powierzeniu zajęć zleconych dla ks. S. Płodzenia na Wydziale Teologicznym i Wydziale Nauk Humanistycznych*, w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 56.

³² Aleksander Mościbrodzki, Zastępca wicerektora ds. administracyjnych, *Zawiadomienie o wynagrodzeniu za wykłady na Wydziale Prawa Kanonicznego w roku akademickim 1953/1954*, w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 68.

*clericis in specie*³³, *Questiones selectae*³⁴, *Institutiones iuris romani*³⁵ i w końcu seminarium naukowe. Na seminarium naukowym z prawa u ks. S. Płodzienia prace magisterskie napisali m.in.: ks. Marian Bartz, *Ogłędziny sądowe w rozwoju historycznym*, Lublin 1960; o. Dominik Krystian Kisz OFM, *Początki prawnej organizacji kościelnych zakładów dobroczynnych*, Lublin 1961; ks. Jan Wieczorek, *Urząd rektora Kościoła w prawie przedkodeksowym*, Lublin 1961; ks. Alojzy Orszulik SAC, *Ochrona prawna życia nienarodzonego w prawach antycznych*, Lublin 1962; ks. Franciszek Wycisk, *Obowiązki rodziców względem potomstwa w prawie rzymskim okresu królewskiego i republikańskiego*, Lublin 1963³⁶. Był też promotorem doktoratu o. Władysława Bojarskiego, *Podstawy prawne «in integrum restitutio» jako nadzwyczajny środek odwoławczy od wyroków w przedkodeksowym prawie kanonicznym*, Lublin 1962.

Zauważalne są dwa kierunki badań związanych z powstającymi pracami magisterskimi. Pierwszy obejmował historię prawa oraz rozwój instytucji kościelnych, a drugi prawo rzymskie.

3. Ks. Stanisław Płodzień – prorektor KUL i dziekan Wydziału Prawa Kanonicznego

Rektor ks. prof. Józef Iwanicki zaangażował ks. dr. Stanisława Płodzienia na stanowisko wicerektora ds. administracyjnych³⁷ od 1 sierpnia 1953 r. o czym świadczy wyciąg z protokołu posiedzenia Senatu Akademickiego KUL z dnia 24 czerwca 1953 r. *zaproponować ks. dr. Stanisławowi Płodzieniowi stanowisko zastępcy rektora do spraw administracyjnych*³⁸. Senat, na wniosek rektora, w dniu 16 października postanowił zaprosić ks. Płodzienia na

³³ Ks. doc. dr Józef Rybczyk, Prorektor KUL, *Powierzenie wykładu De clericis in specie ks. S. Płodzieniowi w roku akademickim 1956/57*, w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 151.

³⁴ Ks. doc. dr Józef Rybczyk, Prorektor KUL, *Powierzenie wykładów ks. S. Płodzieniowi w roku akademickim 1957/58*, w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 154. Te same zajęcia powierzono ks. Płodzieniowi również w roku akademickim 1958/59, zob. tamże nr 164; w roku akademickim 1959/1960, zob. tamże nr 167; w roku akademickim 1960/1961, zob. tamże nr 176; w roku akademickim 1961/1962, zob. tamże nr 180.

³⁵ Ks. doc. dr Józef Rybczyk, Prorektor KUL, *Powierzenie wykładów ks. S. Płodzieniowi w roku akademickim 1958/59*, w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 163.

³⁶ Ks. Aleksy Petrani, *Wydział Prawa Kanonicznego KUL i jego działalność dydaktyczno-naukowa w ciągu ubiegłego pięćdziesięciolecia*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 15 (1968) z. 5, s. 59.

³⁷ Ks. prof. Józef Iwanicki, Rektor KUL, *Angaż ks. S. Płodzienia na stanowisko Wicerektora KUL*, Lublin 23 lipca 1953 r., w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 64. Praca magisterska E. Wiśniewskiej i niektóre późniejsze artykuły zawierają nieprecyzyjną informację, że „23 lipca 1953 roku rektor KUL /.../ angażuje ks. S. Płodzienia na stanowisko wicerektora”, zob. E. Wiśniewska, *Wkład Stanisława Płodzienia do nauki prawa rzymskiego w Polsce*, Tomaszów Lubelski 2002 s. 19-20. Natomiast pod tą datą Rektor ks. Iwanicki podpisał dokument, który znajduje się w aktach, w którym wskazał, że angażuje ks. Płodzienia od dnia 1 sierpnia 1953 r.

³⁸ *Wyciąg z protokołu posiedzenia Senatu akademickiego KUL z dnia 24 czerwca 1953 r.*, w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 62.

swoje kolejne posiedzenie³⁹.

Ks. Płodzień na początku w 1949 roku mieszkał w Lublinie na ul. Świętoduskiej 14⁴⁰, następnie przy Al. Raławickich⁴¹ i w końcu na ul. Nowotki 5/54⁴², obecna ul. I. Radzińskiego. Z kwestionariusza wynika, że w roku akademickim 1950/51 prowadził on 3 godziny wykładów i 4 godziny ćwiczeń, za które otrzymywał wynagrodzenie w kwocie 978 zł⁴³. Natomiast w roku akademickim 1951/52 wynagrodzenie zasadnicze na KUL zmalało do kwoty 568 zł⁴⁴. Wraz z powołaniem go na stanowisko prorektora KUL, rektor wyznaczył mu uposażenie miesięczne 1874 zł, dodatek funkcyjny 300 zł oraz bezpłatne mieszkanie służbowe w gmachu KUL przy al. Raławickich 14, składające się z 2 pokoi i kuchni. Od dnia 1 listopada 1953 r. przeniesiono ks. Płodzienia do I grupy uposażenia KUL z wynagrodzeniem 1998 zł i dodatkiem wicerektorskim w wysokości 400 zł⁴⁵. Natomiast w 1956 r. rektor – zgodnie z ówczesnym stanem finansów KUL i Rozporządzeniem Rady Ministrów – otrzymywał miesięczne wynagrodzenie w kwocie 1064 zł oraz zasiłek naukowy 266 zł i dodatek funkcyjny w wysokości 780 zł⁴⁶.

W roku akademickim 1957/58 w związku z uzyskaniem tytułu naukowego ks. Płodzień otrzymywał pensję w wysokości 3000 zł⁴⁷. Takie wynagrodzenie zasadnicze otrzymywał do końca, od roku 1961 doszedł do tego dodatek dziekański w wysokości 500 zł miesięcznie⁴⁸.

³⁹ Wyciąg z protokołu posiedzenia Senatu akademickiego KUL z dnia 16 października 1953 r., w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 73.

⁴⁰ Ks. S. Płodzień, *Karta indywidualna dla asystentów*, w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 21.

⁴¹ Ks. prof. Józef Iwanicki, Rektor KUL, *Angaż ks. S. Płodzienia na stanowisko Wicerektora KUL*, Lublin 23 lipca 1953 r., w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 64.

⁴² *Karta pracownicza*, w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, bez numeru.

⁴³ *Kwestionariusz* ks. S. Płodzienia z dnia 28.05.1951 r., w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 36.

⁴⁴ *Kwestionariusz* ks. S. Płodzienia z dnia 14.06.1952 r., w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 43.

⁴⁵ Ks. prof. Józef Iwanicki, Rektor KUL, *Przeniesienie ks. S. Płodzienia do I grupy uposażenia KUL*, Lublin 31 października 1953 r., w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 74.

⁴⁶ Ks. prof. Józef Iwanicki, Rektor KUL, *Powierzenie wykładów z prawa rzymskiego i wynagrodzenie ks. S. Płodzienia*, Lublin 22 sierpnia 1956 r., w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 142.

⁴⁷ Ks. doc. dr Józef Rybczyk, Prorektor KUL, *Komunikat do kwestury o wysokości zasadniczych poborów miesięcznych w związku z nadaniem tytułów naukowych prof. dr. Czesławowi Zgorzelskiemu, ks. dr. Feliksowi Gryglewiczowi, ks. dr. Stanisławowi Płodzieniowi, ks. dr. Pawłowi Pelce*, w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 158.

⁴⁸ Ks. doc. dr Józef Rybczyk, Prorektor KUL, *Powierzenie zajęć ks. dr. Stanisławowi Płodzieniowi w roku akademickim 1961 i dodatek dziekański*, w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 180.

Znając realia tamtych czasów i wartość pieniądza, gros czasu prorektorowi zajmowało uzyskanie pozwoleń na wszystko: na zdobywanie papieru, poszukiwanie możliwości drukowania pozycji naukowych po uzyskanie zezwoleń od ówczesnej cenzury czy innych kwestii administracyjnych. Zachowane wspomnienia z tamtych czasów dotyczyły radości zdobywania cegły, szyb, drzwi i cementu na równi z pozyskiwaniem minimum kadrowego w postaci ludzi nauki, jak też z nakarmieniem studentów KUL jednym gorącym posiłkiem dziennie.

3 marca 1954 r., w geście solidarności z rektorem ks. prof. J. Iwanickim, prorektor ks. Płodzień złożył rezygnację ze swojego stanowiska. Adam Dziurok opisuje tę sytuację w następujący sposób: *Po aresztowaniu prymasa S. Wyszyńskiego rektor ks. J. Iwanicki utrzymywał żywe kontakty z nowym przewodniczącym KEP, bpem M. Klepaczem. To on pełnił rolę rozjemcy na początku 1954 r., gdy rozgorzał spór między ks.rektorem a bp. lubelskim P. Kałwą, wielkim kanclerzem KUL. Stało się to już po aresztowaniu prymasa S. Wyszyńskiego, który wcześniej nawoływał obu duchownych do zgodnego działania na rzecz Uczelni. Punktem zapalnym okazała się decyzja ks. rektora o zwolnieniu z pracy w stołowce uniwersyteckiej 8 obliczanek. Powodem miały być nadużycia i zaniedbania wykazane podczas prac komisji kontrolnej. Z takim stanowiskiem nie zgadzał się bp P. Kałwa, który powołał odrębną komisję w tej sprawie. Miał także pretensje do ks. rektora o upublicznienie całej sprawy przez obszerne sprawozdanie podczas posiedzenia senatu KUL, którego protokół był przesłany władzom państwowym. Według niego nosiło to znamiona skargi na «swego zwierzchnika kościelnego, Wielkiego Kanclerza i Biskupa Lubelskiego». Biskup zarzucał także ks. rektorowi usuwanie od wpływu na Uniwersytet, a także dyskredytację jego osoby wobec władz świeckich i duchownych. /.../ Dość nieoczekiwanie, podczas Senatu Akademickiego 3 marca 1954 r. ks. J. Iwanicki złożył rezygnację ze swego stanowiska⁴⁹.*

Ks. Płodzień pozostawił oświadczenie następującej treści: *W związku ze złożoną przeze mnie w czasie posiedzenia Senatu Akademickiego KUL w dniu 3 marca 1954 r. rezygnacją ze stanowiska Wicerektora KUL zostałem wezwany w godzinach rannych dnia 5 marca tegoż roku przez J.E. Księdza Biskupa Prof. dr Piotra Kałwę, jako Wielkiego Kanclerza KUL na rozmowę, w czasie której między innymi J.E. Ksiądz Biskup zwrócił się do mnie z prośbą i poleceniem, abym w dalszym ciągu kierował gospodarką Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Podobną prośbę i zalecenie powtórzył J.E. Ksiądz Biskup w czasie rozmowy ze mną w tymże samym lokalu w dniu 18 marca 1954 r., z dołączeniem upoważnienia do zlecania wykładów przewidzianych w programie, co do których była pozytywna uchwała odnośnych Rad Wydziałowych, niecierpiących zwłoki. Mając na uwadze dobro Uniwersytetu zastosowałem*

⁴⁹ A. Dziurok, *Katolicki Uniwersytet Lubelski w okresie urzędowania rektora ks. Józefa Iwanickiego (1951-1956)*, w: *Katolicki Uniwersytet Lubelski 1918-2018*, tom II (1944-1989), red. A. Mirek, Lublin-Warszawa: KUL-IPN 2019, s. 121-122.

się do prośby i polecenia J.E. Księdza Biskupa Wielkiego Kanclerza KUL/ Ks. Dr Stanisław Płodzień/ Lublin, dnia 19 marca 1954 r.”⁵⁰.

Ks. Aleksy Petrani podkreślił, że poza pracą naukową ks. Płodzień dużo czasu poświęcał administracji uczelni. W dziedzinie tej okazał się utalentowanym organizatorem; przy tym posiadał rzadką zdolność pozyskiwania sobie ludzi, z którymi współpracował⁵¹. Od 1 sierpnia 1953 r. do 9 października 1954 r. pełnił funkcję prorektora KUL do spraw administracyjnych. W latach 1954-1956 był prorektorem KUL. Rzadka zdolność pozyskiwania sobie ludzi, z którymi współpracował przejawiała się również zatrudnieniem księdza Jana Jędrycha z diecezji siedleckiej. Zachowała się korespondencja, która dobrze to dokumentuje: *Przewielebny księżu Proboszczu. Od miesiąca wybierałem się osobiście do Hańska, aby przedłożyć Księdzu Proboszczowi propozycję administracji KUL. Dużo słyszałem o zdolnościach administracyjno-gospodarczych Księdza Proboszcza i miałem w tym kierunku wysunięte sugestie w Siedlcach. Nie wiem w jakim stanie jest droga do Hańska i czy można teraz dojechać samochodem osobowym, dlatego piszę, a jednocześnie proszę o skreślenie kilku słów jak się Ksiądz Proboszcz na to zapatruje. Byłoby najlepiej, gdyby Ksiądz Proboszcz przy sposobności wyjazdu z domu zaczepił o Lublin i zetknął się z KUL-em, aby zorientować się dokładniej w warunkach pracy. W każdym razie zanim to nastąpi proszę napisać kilka słów, bo sprawa jest dość pilna. Ks. S. Płodzień*⁵².

Odpowiedź ks. Jana Jędrycha była natychmiastowa: *Niewypowiedzianie miło byłoby mi przyjmować w swoim domu tak zacnego, dostojnego i miłego gościa w osobie Księdza Prorektora, lecz obecnie do Hańska samochodem dostać się jest wprost nie do pomyślenia. Drogi zawiane, a na wiosnę, jak będą roztopy, błoto nie do opisania. Trzeba czekać aż do obeschnięcia dróg. /.../ Celem zorientowania się, czy będę się nadawał, pojadę do Lublina, do KUL, lecz nie wcześniej, jak po 2 kwietnia, gdyż teraz w sąsiednich parafiach i u mnie rozpoczęliśmy spowiedź wielkopostną*⁵³

Po spotkaniu nastąpiła owocna rzeczowa współpraca. Ks. Jan Jędrych w KUL sprawował funkcje wicerektora do spraw administracyjnych (dyrektor administracyjny) od 10.05.1956 do 31.07.1957 r.⁵⁴ Razem sprawnie wybudowali nową część Konwiktu dla ks.

⁵⁰ Ks. S. Płodzień, *Oświadczenie w związku ze złożoną rezygnacją ze stanowiska Wicerektora KUL* z dnia 19 marca 1954 r., w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 80.

⁵¹ Ks. Aleksy Petrani, *Ks. Stanisław Płodzień*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 10 (1963) nr 4, s. 11.

⁵² *List ks. prof. dr S. Płodzienia do ks. Jana Jędrycha* z dnia 2 marca 1956 r., w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Jędrych Jan ks., 1956-1957, sygn. B-1055.

⁵³ *List ks. Jana Jędrycha do ks. S. Płodzienia* z dnia 10.03.1956 r., w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Jędrych Jan ks., 1956-1957, sygn. B-1055.

⁵⁴ Zob. M. Pawelec, *Jędrych Jan*, w: *Encyklopedia 100-lecia KUL*, tom I, Lublin: Wydawnictwo KUL 2018 s. 436.

profesorów i studentów oraz wykonali inne prace na rzecz uczelni i wtedy ks. Jędrych w podaniu do rektora z dnia 21.06.1957 r. mógł napisać: *Najuprzejmniej proszę Waszą Magnificencję o łaskawe zwolnienie mnie z pracy w KUL z dniem 31 lipca 1957 r. Powody: Zakres prac budowlanych zmniejszył się w KUL oraz gospodarstwo rolne i ogród jest ustawiony dochodowo, więc pobyt swój uważam za nie konieczny*⁵⁵.

O zdolności ks. Płodzienia pozyskiwania sobie odpowiednich ludzi w odpowiednim czasie świadczy podziękowanie rektora KUL, ks. prof. Mariana Rechowicz skierowane do bp. Ignacego Świrskiego w dniu 24 czerwca 1957 r. *Dnia 21 czerwca br. Ksiądz Wicerektor Jan Jędrych na moje ręce zgłosił rezygnację z piastowanego dotychczas przez siebie urzędu Zastępcy Rektora dla spraw administracyjnych. Na posiedzeniu, które odbyło się w tymże dniu po południu, Senat Akademicki KUL rezygnację przyjął. Podając powyższe do wiadomości Waszej Ekscelencji mam zaszczyt oświadczyć, że stanowisko Senatu Akademickiego KUL w tej sprawie zostało podyktowane zrozumieniem dla zamiłowań duszpasterskich Księdza Wicerektora i Jego pragnieniem kontynuacji pracy, której poświęcił swój kapłańskie życie. Uważam za swój obowiązek dodać, że Ksiądz Wicerektor urząd swój na KUL sprawował ofiarnie, w najtrudniejszym okresie działalności Uniwersytetu, że «magna para fuit» w przeprowadzeniu licznych inwestycji, w szczególności w wybudowaniu nowego gmachu przeznaczonego na mieszkania dla profesorów i na Konwikt Księży Studentów. Mimo sprawowania trudnych i odpowiedzialnych obowiązków, cieszył się u pracowników i robotników powszechną sympatią*⁵⁶.

Ks. Płodzień oprócz pracy naukowej i administracyjnej w KUL był nieustannie zaangażowany w inne prace takie jak: od roku 1948 był członkiem korespondentem, a od 1954 r. członkiem czynnym Towarzystwa Naukowego KUL. W latach 1955-1957 pełnił funkcję wiceprezesa w Zarządzie Towarzystwa. Od marca 1957 r. do marca 1962 r. był skarbnikiem TN KUL. W 1961 r. został wybrany na dziekana Wydziału Prawa Kanonicznego KUL. Ten urząd sprawował aż do swej śmierci.

4. Pogrzeb 49-letniego ks. Stanisława Płodzienia

Ks. Krzysztof Burczak odnotował, że kłopoty zdrowotne ks. Płodzienia rozpoczęły się na początku 1962 r. *Wypadek, który miał miejsce podczas budowy konwiktu księży studentów KUL, pozostawił trwałe ślady na zdrowiu księdza dziekana*⁵⁷. Z nekrologu autor-

⁵⁵ Ks. Jan Jędrych, *Podanie do JM. Rektora ks. prof. M. Rechowicza*, z dnia 31 lipca 1957 r., w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Jędrych Jan ks., 1956-1957, sygn. B-1055.

⁵⁶ Ks. prof. Marian Rechowicz, *List do bpa I. Świrskiego* z dnia 24 czerwca 1957 r., w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Jędrych Jan ks., 1956-1957, sygn. B-1055.

⁵⁷ Ks. dr hab. Krzysztof Burczak, prof. KUL, *Stanisław Płodzień (1913-1962)*, w: *Dziekani Wydziału Pra-*

stwa ks. Jana Włodarczyka wiemy, że *nieszczęśliwe złamanie nogi z ujawnionym w czasie choroby krwakiem mózgu spowodowało zgon*⁵⁸. Ks. Stanisław Kamiński dodał w nawiasie jeden przysłówek: śmierć wynikała z rozbudowującego się krwaka mózgu (powstałego prawdopodobnie przy upadku)⁵⁹, bowiem medycyna w tamtych czasach nie miała możliwości zbadania innych hipotez, a ta w powszechnej opinii była prawdopodobna, czyli taka, co do którego można przypuszczać, że jest prawdziwa.

Ks. Stanisław Płodzień zmarł w dniu 25 marca 1962 r. Kancelaria rektorska zwróciła się do Wojewódzkiego Urzędu Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk w Lublinie o zezwolenie na druk i rozpowszechnienie klepsydry informującej o śmierci ks. Płodzienia⁶⁰. Po otrzymaniu pozwolenia wydrukowano 50 sztuk klepsydr, które rozklejono przy wszystkich kościołach w Lublinie. Rektor KUL upoważnił mgr. Józefa Szymańskiego⁶¹ do załatwienia wszystkich formalności związanych z pogrzebem.

Klepsydra brzmiała następująco (pozostawiono oryginalną pisownię):

Śp. Ks. Stanisław Płodzień, Doktor Prawa i Doktor Prawa Kanonicznego, Docent i Dziekan Wydziału Prawa Kanonicznego KUL, b. Prorektor KUL, Członek czynny Towarzystwa Naukowego KUL, Zasłużony Viceprezes Towarzystwa Przyjaciół KUL. Opatrzony Ostatnimi Sakramentami zmarł po długich i ciężkich cierpieniach dnia 25 marca 1962 r. przeżywszy lat 49.

Eksportacja zwłok nastąpi w dniu 27.III.1962 r. o godz. 17 z Kościoła SS. Szarytek do Kościoła Akademickiego KUL. Nabożeństwo żałobne odprawi J.E. Ks. Biskup Dr Piotr Kałwa Wielki Kanclerz KUL dnia 28.III.1962 r. o godzinie 10 w Kościele Akademickim KUL.

Pogrzeb odbędzie się tegoż dnia o godzinie 17-ej z Kościoła Akademickiego KUL na cmentarz przy ul. Lipowej.

*Rektor i Senat Akademicki KUL, Rada Wydziału Prawa Kanonicznego KUL, Zarząd Towarzystwa Naukowego KUL, Zarząd Towarzystwa Przyjaciół KUL, Pracownicy Administracji KUL*⁶².

wa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, red. A. Dębiński, W. Sz. Staszewski, M. Wójcik, Lublin: Wydawnictwo KUL 2008 s. 172.

⁵⁸ Ks. Jan Włodarczyk, *Nekrolog. Śp. Ks. Stanisław Płodzień*, „Wiadomości Diecezji Podlaskiej 31 (1962), nr 10-12, s. 378.

⁵⁹ Ks. prof. dr hab. Stanisław Kamiński, Śp. ks. doc. dr Stanisław Płodzień. Wspomnienia pośmiertne, „Zeszyty Naukowe KUL” 5 (1962) z. 3. 144.

⁶⁰ Kancelaria Rektorska, *Prośba o zezwolenie na druk i na rozpowszechnianie klepsydry ks. S. Płodzienia*, w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 189.

⁶¹ Ks. prof. dr Marian Rechowicz, *Upoważnienie dla mgra Józefa Szymańskiego*, w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 188.

⁶² *Klepsydra ks. Stanisława Płodzienia*, w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta oso-
188

Z zachowanej dokumentacji wynika, że ks. prof. dr Marian Rechowicz, rektor KUL powiadomił o śmierci ks. Płodzienia następujące osoby i instytucje: ks. kardynała Stefana Wyszyńskiego; ks. bp. Zygmunta Choromańskiego z Warszawy; Kurię Biskupią w Siedlcach; Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego w Warszawie; Akademię Teologii Katolickiej w Warszawie; bp. Tomasza Wilczyńskiego z Olsztyna; ks. prof. Józefa Iwanickiego, byłego rektora KUL; prof. dr. Stefana Ziemnickiego, rektora Wyższej Szkoły Rolniczej w Lublinie; prof. dr. Grzegorza Seidlera, rektora UMCS w Lublinie; prof. dr. Mieczysława Stelmasia, rektora Akademii Medycznej w Lublinie; rektora i senat Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie; rektora i senat Uniwersytetu Warszawskiego; rektora i senat Uniwersytetu Łódzkiego; rektora i senat Uniwersytetu Mikołaja Kopernia z Torunia; rektora i senat Uniwersytetu Wrocławskiego; rektora i senat Uniwersytetu Poznańskiego; prof. Jerzego Zawieyskiego z Warszawy; prof. Zbigniewa Makarczyka z Warszawy; ks. dziekana Jana Jędrycha z Włodawy.

Pisemne kondolencje po śmierci ks. Płodzienia na ręce rektora KUL przysłali: bp Antoni Pawłowski, biskup włocławski; bp Tomasz Wilczyński, biskup olsztyński; bp Zygmunt Choromański sekretarz generalny Konferencji Episkopatu Polski; rektor i senat UJ, rektor i senat Uniwersytetu Łódzkiego; rektor i senat Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu; rektor i senat Uniwersytetu Wrocławskiego; rektor i senat Uniwersytetu Warszawskiego; rektor (Stelmasiak) i senat Akademii Medycznej w Lublinie; ks. prof. Wincenty Kwiatkowski, rektor ATK; prof. dr Marian Chomiak, prorektor Wyższej Szkoły Rolniczej w Lublinie; prof. dr Adam Paszewski, prorektor UMCS; prof. Włodarski, prorektor Uniwersytetu Mikołaja Kopernia z Torunia; dziekan i rada wydziału prawa Uniwersytetu Wrocławskiego; prof. Jerzy Zawieyski, członek Rady Państwa PRL; prof. Adam Vetulani; O. dr Gommaire Michiels z Belgii; prof. Kazimierz Kolańczyk z Poznania; prof. Leszek Winowski z Wrocławia; prof. Witold Krzyżanowski, dziekan wydziału prawa UJ; prof. Ludmiła i Kalikst Morawscy z Poznania; prof. Adam Paszewski i poseł Zbigniew Makarczyk.

Pogrzeb śp. ks. Płodzienia stał się wielką manifestacją na cześć człowieka, który służył Bogu i przeszedł przez życie czyniąc dobrze. W kondukcie pogrzebowym prowadzonym przez J.E. Ks. Biskupa Dr. Piotra Kałwę – Wielkiego Kanclerza KUL i przez J.E. Ks. Biskupa Dr. Mariana Jankowskiego z Siedlec wziął udział senat akademicki, profesorowie, studenci, kilkuset księży i kilkutysięczna rzesza wiernych. Na ramionach kolegów i księży kołysała się trumna w drodze na miejsce spoczynku, a dzwony kościelne, oznajmując żałobne Requiem dostroili się do serc ludzkich⁶³. Kondukt pogrzebowy w dniu 27 marca 1962 r. przeszedł ze

bowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 237.

⁶³ J. Włodarczyk, *Nekrolog. Śp. Ks. Stanisław Płodzień*, „Wiadomości Diecezji Podlaskiej” 31 (1962), nr 10-12, s. 379.

szpitala sióstr Szarytek przy ul. Staszica do kościoła akademickiego KUL. Następnego dnia kondukt żałobny udał się na cmentarz przy ul. Lipowej.

W teczce osobowej zachowały się dwa listy, w których rektor KUL po pogrzebie dziękował w imieniu uniwersytetu doc. dr Halinie Koźniewskiej⁶⁴ i doc. dr. Mieczysławowi Zakrysiowi⁶⁵ za troskliwą opiekę okazaną ks. S. Płodzieniowi w czasie jego choroby.

W związku ze śmiercią ks. prof. Stanisława Płodzienia, rektorat Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego wyznaczył komisję celem spisania masy spadkowej⁶⁶. Przewodniczył jej ks. dziekan doc. dr Paweł Pałka. W skład komisji weszło jeszcze 5 członków: ze strony przyjaciół – ks. doc. dr Stanisław Kamiński i ks. doc. dr Marian Kurdziałek, ze strony rodziny: Jan Płodzień, brat i Władysław Szlędak, siostra i ze strony administracji ks. dyrektor Krzysztof Margasiński. Komisja przystąpiła do pracy spisowej w dniu 29 marca 1962 r.

Ku czci ks. Stanisława Płodzienia zostały wydane *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne tom X, zeszyt 4* w roku 1963. Nikt nie przypuszczał, że kiedy ks. Płodzień, jako dziekan Wydziału Prawa Kanonicznego KUL zainicjował odpowiednią uchwałę Zarządu TN KUL, że corocznie jeden z zeszytów *Roczników Teologiczno-Kanonicznych* będzie poświęcony wyłącznie problematyce związanej z prawem kanonicznym, to pierwszy zostanie poświęcony jego pamięci. Na treść zeszytu złożyły się prace profesorów, przyjaciół, kolegów i uczniów zmarłego⁶⁷. W publikacji znajduje się zdjęcie śp. ks. Płodzienia z jego podpisem, syntetyczna charakterystyka jego działalności naukowo-organizacyjnej, autorstwa ks. Petraniego, i wygłoszone na pogrzebie przemówienie prof. dr. Wacława Osuchowskiego.

Zakończenie

Ks. prof. Stanisław Płodzień był wybitnym znawcą prawa rzymskiego – był, jak to podkreśla dzisiejszy kierownik Katedry Prawa Rzymskiego na KUL prof. Maciej Jońca, *romanistą z krwi i kości /.../ a powierzając mu wykłady również na filologii klasycznej postawiono go tym samym obok takich koryfeuszy nauk o starożytności, jak: Mieczysław Popławski, Jerzy Manteuffel, Kazimierz Michałowski, Marian Plezia, Leokadia Małunowiczówna, Sta-*

⁶⁴ Ks. prof. dr Marian Rechowicz, *Podziękowania dla doc. dr Haliny Koźniewskiej*, w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 244.

⁶⁵ Ks. prof. dr Marian Rechowicz, *Podziękowania dla doc. dr. Mieczysława Zakrysia*, w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 245.

⁶⁶ Ks. prof. dr Marian Rechowicz, *Upoważnienie dla komisji ustalającej masę spadkową*, w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 241.

⁶⁷ Ks. prof. dr Aleksy Petrani, *Od redakcji*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 10 (1963) nr 4, s. 3.

*niśław Łoś i inni*⁶⁸.

Życie i działalność naukowo-organizacyjna ks. Stanisława Płodzienia mocno połączyły historię Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i Diecezję Siedlecką. Klarownie to ilustrują słowa nekrologu autorstwa ks. Jana Włodarczyka: śmierć wyrwała Go na zawsze nauce, życiu i nadziejom. Stała się bolesną stratą dla katolickiej uczelni, z którą sercem się związał – stratą dla nauki, którą reprezentował. Niemniej śmierć ks. profesora Płodzienia, kapłana diecezji siedleckiej stała się stratą dla całej diecezji, której był chlubą i z którą szczerze i zawsze był związany i wywołała głęboką boleść w sercach Pasterzy – Biskupów diecezji, jak i kapłanów podlaskich⁶⁹.

Ks. Stanisław Płodzień zdobył gruntowne i rzadko spotykane wykształcenie prawnicze. Od magisterium z prawa po dwa doktoraty, jeden z prawa rzymskiego na Uniwersytecie Jagiellońskim, a drugi z prawa kanonicznego na KUL. Następnie docentura i stanowisko zastępcy profesora. Jest przykładem człowieka nauki, który stale rozwijał swoje pasje naukowe związane z prawem rzymskim. Przykładem były jego ciągle poszukiwania naukowe związane z papirusami prawniczymi. Szukał nie tylko korzeni rzymskich współczesnego prawa, ale sięgał o wiele dalej do praw antycznych. Interesowało go skąd pochodzą prawa, których poznanie i zrozumienie może pomóc w dobrym kształceniu prawników, świadomych rzymskich tradycji europejskiego prawa, a także wpływu kultur antycznych. Zapisał się złotymi zgłoskami w rozwoju katedry prawa rzymskiego KUL, która jest jedną z najstarszych jednostek organizacyjnych w historii Uniwersytetu i jego wizytówką naukową. Oprócz gruntownych badań naukowych oddał się całym sercem sprawom Uniwersytetu, jego rozwojowi w najtrudniejszych czasach, jego warunkom materialno-bytowym i dydaktycznym, słowem temu wszystkiemu, co stanowi podstawę naukowej i organizacyjnej struktury uczelni. O tych walorach ks. Płodzienia, które dały go poznać jako doskonałego i skutecznego administratora uczelni świadczą nie tylko źródła historyczne, ale także jeszcze żyjący świadkowie, którzy współpracowali z nim na terenie Uniwersytetu.

Pozostały liczne świadectwa, że jego głęboka wiedza nie przeszkadzała mu w obcowaniu z ludźmi prostymi i nie stworzyła przedziału, spoza którego patrzył na świat i życie. W jednym z listów napisał do kierowniczkii dziekanatu, że niespodziewanie wezwano go do chorej ciotki, zostawił wszystko, przełożył wykłady, ćwiczenia, egzaminy i pojechał do

⁶⁸ M. Jońca, *Katedra Prawa Rzymskiego*, w: *Księga Jubileuszowa z okazji 90-lecia Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II*, red. A. Dębiński, M. Ganczar, S. Józwiak, A. Kawałko, M. Kruszewska-Gagoś, H. Witczak, Lublin: Wydawnictwo KUL 2008, s. 82-84.

⁶⁹ J. Włodarczyk, *Nekrolog. Śp. Ks. Stanisław Płodzień*, „Wiadomości Diecezji Podlaskiej” 31 (1962), nr 10-12, s. 379.

chorej⁷⁰. Wśród jego studentów i całego otoczenia pozostały wspomnienia człowieka nauki i człowieka dobrze zarządzającego, do którego garnęli się wszyscy ze względu na to, że dla wszystkich miał czas i życzliwy uśmiech. Zdobył głęboki szacunek i uznanie w czasach, które dalekie były od atmosfery spokojnej nauki, czy zabezpieczeń bytowych życia codziennego.

Jego pamięć jest również żywa w jego rodzinnej miejscowości, która obecnie nosi nazwę Jeziorzany. Wyrazem pielęgnowania pamięci o jego osobie są działania Stowarzyszenia Przyjaciół Jeziorzan z jego prezesem Edwardem Szabelskim, a także granitowa tablica w kościele parafialnym poświęcona przez ks. kan. Sławomira Olopiaka. Tekst, który został zamieszczony na tablicy brzmi następująco: *Ks. prof. dr Stanisław Płodzień, ur. 30 IV 1913 r. w Łysobykach (ob. Jeziorzany), zm. 25 III 1962 r. w Lublinie. Prorektor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, dziekan Wydziału Prawa Kanonicznego KUL. W 1954 r. zatrudnił na Wydziale Filozofii KUL ks. dr. hab. Karola Wojtyłę, późniejszego papieża Jana Pawła II. Prosi o modlitewną pamięć. Jeziorzany 25 III 2007 r. Rodzina i parafianie.*

Życie i działalność naukowo-organizacyjna ks. prof. S. Płodzienia, ściśle powiązała parafię w Jeziorzanach z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim Jana Pawła II. Przejawia się ona także w odwiedzinach władz KUL tamtejszej parafii i innych inicjatywach. Na wspomnianym poświęceniu tablic w 2007 r. był ks. rektor prof. dr hab. Stanisław Wilk, Prorektor prof. dr hab. Józef Franciszek Fert z delegacją pracowników naukowych i administracyjnych. 7.06.2020 r. na zaproszenie ówczesnego proboszcza ks. prał. Sławomira Niewęgłowskiego odpustowi parafialnemu przewodniczył ks. prorektor dr hab. Andrzej Kiciński, prof. KUL. A obecny proboszcz ks. Marek Andrzejuk prowadząc stronę internetową parafii umieścił nazwisko ks. Stanisława Płodzienia i KUL na stronie głównej, aby z jednej strony zachować pamięć tego niezwykłego księdza i człowieka nauki, a z drugiej kontynuować wzajemną współpracę.

Summary

Fr. prof. Dr. Stanisław Płodzień (1913-1962). Vice-rector of the Catholic University of Lublin and a prominent lawyer from Łysobyki

Fr. Stanisław Płodzień was the priest of the Podlasie diocese, now of Siedlce. He was an outstanding expert in ancient and Roman law. Until today, his doctoral thesis entitled: „*Lex Rhodia de iactu. Study in the field of commercial and maritime law*” is valued and known among researchers. From August 1, 1953 to October 9, 1954 he was the Vice-Rec-

⁷⁰ Ks. S. Płodzień, *List do kierowniczki dziekanatu* z dn. 3.06.1957 r., w: Archiwum Uniwersyteckie KUL, Referat Personalny, Akta osobowe pracowników, Płodzień Stanisław ks., 1947-1962, sygn. A-343, nr 34.

tor of the Catholic University of Lublin for administrative matters. In the years 1954-1956 he was the vice-rector of the Catholic University of Lublin. He died at the age of 49. His memory is still alive at the Catholic University of Lublin and in his native parish Jeziorzany (formerly Łysobyki).

Bibliografia

- Akta osobowe pracowników, *Płodzień Stanisław ks.*, 1947-1962, sygn. A-343.
- Burczak, K. (2006). *Stanisław Płodzień (1913-1962)*. W: A. Dębiński, W. Sz. Staszewski, M. Wójcik (red.). *Profesorowie prawa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, s. 381-386. Lublin: Wyd. KUL.
- Burczak, K. (2008). *Stanisław Płodzień (1913-1962)*. W: A. Dębiński, W. Sz. Staszewski, M. Wójcik (red.). *Dziekani Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II*, s. 169-176. Lublin: Wydawnictwo KUL.
- Burczak, K. (2018). *Płodzień Stanisław*. W: *Encyklopedia 100-lecia KUL*, tom II, s. 191. Lublin: Wydawnictwo KUL.
- Dębiński, A. (1999). *Prawo rzymskie*. W: A. Dębiński (red.). *Prawo, kultura, uniwersytet. 80 lat ośrodka prawniczego KUL*, s. 236-238. Lublin: RW KUL.
- Dębiński, A. (2011). *Płodzień Stanisław*. W: *Encyklopedia Katolicka*, tom 15, k. 863-864. Lublin: TN KUL.
- Jońca, M. (2008). *Katedra Prawa Rzymskiego*. W: A. Dębiński, M. Ganczar, S. Jóźwiak, A. Kawalko, M. Kruszewska-Gagoś, H. Witczak (red.). *Księga Jubileuszowa z okazji 90-lecia Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II*, s. 77-100. Lublin: Wydawnictwo KUL.
- Kamiński, S. (1962). Śp. ks. doc. dr Stanisław Płodzień. *Wspomnienia pośmiertne*. „Zeszyty Naukowe KUL” 5, z. 3, s. 141-145.
- Mirek, A. (2019). *Katolicki Uniwersytet Lubelski 1918-2018*, tom II (1944-1989). Lublin-Warszawa: KUL-IPN.
- Kupiszewski, H. (1962). *In memoriam Stanisław Płodzień (1913-1962)*. „The Journal of Juristic Papyrology” 15, s. 7-9.
- Kuratowski, R. K. (1962). *Stanisław Płodzień, Lex Rhodia de iactu. Studium z zakresu prawa handlowo-morskiego*. „The International and Comparative Law Quarterly” 11, s. 1253-1255.
- Osuchowski, W. (1963). *Przemówienie na pogrzebie ks. doc. dra Stanisława Płodzienia*. Lublin 28.06.1962 r. „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 10, nr 4, s. 13-14.
- Petrani, A. (1963). *Ks. Stanisław Płodzień*. „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 10, nr 4, s. 9-11.
- Petrani, A. (1965). *Wydział Prawa Kanonicznego KUL i jego działalność dydaktyczno-naukowa w czasie ostatniego dwudziestolecia*. „Zeszyty Naukowe KUL” 8, z. 3, s. 27-32.
- Petrani, A. (1968). *Wydział Prawa Kanonicznego KUL i jego działalność dydaktyczno-naukowa w ciągu ubiegłego pięćdziesięciolecia*. „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 15, z. 5, s. 5-63.

Płodzień, S. (1951). *The origins and competence of praktor xenikon*. „Journal of Juristic Papyrology” 5, s. 217-227.

Płodzień, S. (1958). *Dowód z opinii biegłych w procesie kanonicznym*. Lublin: TN KUL.

Płodzień, S. (1958). *Geneza i zakres pomocy prawnej w stadium procesowym sędziowskiego orzekania*. „Zeszyty Naukowe KUL” 1, z. 1, s. 53-71.

Płodzień, S. (1959). *Querella Nullitatis jako środek odwoławczy od wyroków w prawie kanonicznym*. Lublin: TN KUL.

Płodzień, S. (1961). *Lex Rhodia de iactu. Studium z zakresu prawa handlowo-morskiego*. Lublin: TN KUL.

Seidl, E. (1952). *Juristische Papyrusurkunde, 11. Bericht (Neuerscheinungen von September 1949 bis September 1952)*. „Studia et Documenta Historiae et Iuris” 18, s. 348.

Wiśniewska, E. (2002). *Wkład Stanisława Płodzienia do nauki prawa rzymskiego w Polsce*. Tomaszów Lubelski (praca magisterska mps w Archiwum KUL).

Włodarczyk, J. (1962). *Nekrolog. Śp. Ks. Stanisław Płodzień*. „Wiadomości Diecezji Podlaskiej” 31, nr 10-12, s. 378-379.

Zabłocka, M. (2002). *Romanistyka polska po II wojnie światowej*. Warszawa: Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego.